

R. J. Bouman, Einführung in die Soziologie; Übersetzung der 6. holländischen Auflage von Maria Fuchs; Ferdinand Enke Verlag, Stuttgart 1955; VII. 172 str.

Osim kratkog historijskog pregleda knjiga ne sadrži sistematsku obradu autora i sistema. To nije bila ni namjera autora: on se zadovoljava da njegova knjiga bude uvod u pojmove i probleme sociologije, kao samostalne nauke, tim više što neispravno postavljanje problema na sociološkom području stalno dovodi do nesigurnosti u terminologiji.

Prema mišljenju autora možemo se društvenom životu približiti s više strana i kod njegovog ispitivanja primijeniti raznolikost onih nauka, koje služe kao polazna tačka tog ispitivanja. U okviru brojnih socijalnih nauka, kao i prirodnih nauka primjenjenih na čovjeka, neosporno postoji sociologija kao samostalno područje društvene spoznaje. Ona se bavi društvenim pojavama, i to prvenstveno ljudskim životom u grupama. Kod toga se uvijek ne radi o tumačenju određenih aspekata tog života u grupama, već o što boljem razumijevanju društva u njegovoj cjelini. A to zahtjeva vlastitu, specifičnu sociološku problematiku.

Naravno, da to još ne znači, da se sociologija treba odreći određenih naučnih metoda srodnih naučnih područja, samo treba voditi računa, da budu podređene vlastitim sociološkim pojmovima i problemima. Ovdje dolazi naročito do izraza odnos između etnologije i sociologije, koji može biti toliko intiman, da se njihove problematike naprosto presijecaju i unakršavaju. Etnosociologija je danas u tolikoj mjeri sastavni dio opće etnologije, da se bez analize društvenih odnosa primitivnih naroda (odnosno primitivnih grupa unutar jednog naroda) ne može ni zamisliti ocjena socijalnih kretanja.

I baš na tom graničnom području sociologije i etnologije Boumanova knjiga pruža etnologu interesantne aspekte. U tom pogledu su važna njegova izlaganja, obzirom na odnos pojedinca prema zajednici (čovjek kao društveno biće, tipovi društvene strukture, vlast i podaništvo, društvene norme), kao i ocjena grupa i nestalnih kolektiva.

Mirko Kus-Nikolajev

Hans Weinert, Der geistige Aufstieg der Menschheit vom Ursprung bis zur Gegenwart; Zweite umgearbeitete Auflage; Ferdinand Enke Verlag, Stuttgart 1951; VII. 297 str.

Gornjom knjigom završava H. Weinert svoju trilogiju, od koje su ranije objavljeni radovi: »Ursprung der Menschheit« i »Entstehung der Menschenrassen«. Autor se priključuje shvaćanju, da dokazom o tjelesnom razvoju čovjeka još nije riješena zagonetka čovječanstva. Naprotiv najvažnije na čitavom pitanju još nije rasvijetljeno: ocjena ljudskog duha. U ranijim djelima autor je izložio svoja gledanja o tjelesnom razvoju, a u ovom zadnjem pristupa problemu duhovnog razvoja čovjeka.

Medjutim, sveska nije psihološko djelo, kao što nije ni prehistorijsko ni etnološko. Podloga je antropološki kriterij. Za autora je razjašnjen tjelesni razvoj čovjeka i sada pristupa dokazu, da tjelesnoj formi redovno odgovara duhovni razvojni stepen. Drugim riječima, duh od početka razvoja nije išao vlastitim putem, već je uvijek bio vezan uz tjelesne razvojne oblike. Zbog toga je autor i porijeklu ljudskog duha u prehistorijsko doba posvetio najviše pažnje i prostora.

I pokraj toga djelo je od značenja i za etnologa, ne samo obzirom na komparativne momente, već i obzirom na činjenicu, da su u životu primitivnih naroda sačuvani nizovi prehistorijskih životnih, duhovnih (religija, umjetnost i dr.), tehničkih, ekonomskih i socijalnih oblika. Sa tim oblicima nas autor upoznaje, jer oni i sačinjavaju bitnost njegove opće duhovne problematike u odnosu na tjelesne razvojne oblike. Time nam olakšava i poznavanje recentnog primitivnog čovjeka.

Mirko Kus-Nikolajev